

Beskrivelse af redskabet

FORMÅL

Formålet med redskabet er at invitere voksne, der kender barnet eller den unge, til at sætte sig i barnets eller den unges sted og give deres bud på, hvordan bestemte situationer eller livsvilkår opleves af barnet eller den unge.

REDSKABETS FUNKTION

I de tilfælde hvor fagpersoner vurderer, at det ikke er hensigtsmæssigt eller muligt direkte at bringe barnets eller den unges egen stemme i spil, kan de invitere andre til at repræsentere barnets eller den unges perspektiv gennem metoden perspektivskifte. Det kan fx være, når der er tale om små børn samt børn og unge med kognitive og kommunikative udfordringer, eller hvis barnet eller den unge ikke ønsker at deltage i samspillet med fagpersoner. Det kan også være i situationer, hvor barnet eller den unge vil opleve, at det er for sårbart eller hårdt at deltage, fx i skilsmisssager med et højt konfliktniveau.

Redskabet består af nogle spørgsmål, som fagpersoner kan stille til barnets eller den unges kendte voksne på møder eller i andre sammenhænge, hvor barnet eller den unge ikke deltager eller ønsker at deltage. Gennem spørgsmålene inviterer fagpersoner de kendte voksne til at forsøge at sætte sig i barnets eller den unges sted og repræsentere den enkeltes perspektiv. Derved får de et bud på, hvad barnets eller den unges perspektiv i den konkrete situation kan være.

HVORDAN ANVENDES REDSKABET I PRAKSIS?

Redskabet består af en forside med spørgsmål, som fagpersoner kan stille i mødet med barnets eller den unges kendte voksne, og en bagside med et skema, som kan guide fagpersoner til, hvordan de kan anvende redskabet før, under og efter et møde.

Fagpersoner kan anvende redskabet i møder, hvor barnet eller den unge ikke deltager. Her kan fagpersoner anvende spørgsmålene til at spørge barnets eller den unges kendte voksne ind til barnet eller den unge for at belyse barnets eller den unges perspektiv på fx en støttende indsats, opfølgning på en anbringelse, eller skolefravær. Redskabet kan præsenteres som en øvelse med et italesat formål. Spørgsmålene kan også anvendes som et metodisk greb i dialogen med de kendte voksne, uden at formålet på forhånd italesættes.

Et metodisk greb, som fagpersoner kan vælge at anvende, er en genstand, der symboliserer barnet. Det kan som et fælles tredje understøtte et perspektivskifte. Symboler på barnet eller den unge kan fx være et billede/en tegning af barnet, den unge eller en tilfældig genstand i rummet, som lægges på bordet – en tom stol, som forestiller at være barnets eller den unges stol, eller en bold, der kan kastes til en, der så er ansvarlig for at bringe barnets eller den unges perspektiv ind på mødet, indtil bolden kastes videre til en ny ansvarlig.

I praksis er der også gode erfaringer med at anvende redskabet i møder, hvor barnet eller den unge deltager, men ikke ønsker selv at udtrykke sig. Her kan de metodiske greb i redskabet anvendes, ved at fagpersoner spørger ind til de kendte voksnes bud på barnets eller den unges perspektiv, hvorefter barnet eller den unge nonverbalt får mulighed for at korrigere dette, fx ved at nikke eller ryste på hovedet eller trykke i hånd, når den kendte repræsenterer barnets eller den unges holdninger. I denne sammenhæng er det vigtigt, at metoden og rammen for samarbejdet på forhånd aftales mellem fagpersonen, barnet eller den unge og den kendte voksen.

OPMÆRKSOMHEDER FØR, UNDER OG EFTER

Inden fagpersoner anvender metoden perspektivskifte, er det væsentligt at overveje følgende spørgsmål:

- Er det relevant at anvende metoden, eller kan barnet eller den unge alternativt selv deltage?
- Hvad er formålet med at anvende metoden?
- I hvilken form er det relevant at anvende metoden?
- Hvilke kendte voksne er det relevant at invitere til at indtage barnets eller den unges perspektiv? (Det er vigtigt, at de har et nært kendskab til barnet eller den unge, fx kan det være barnets eller den unges forældre, kontaktperson, lærer eller primære pædagog.)
- Er der behov for at klæde de kendte voksne på forud for mødet?
- Skal spørgsmålene i redskabet tilpasses, så de matcher formålet og den viden, som gerne vil opnås?
- Vil det understøtte de kendte voksne i at skifte til barnets eller den unges perspektiv, hvis der er en genstand eller andet, der symboliserer barnet eller den unge på mødet?
- Vil deltagerne på mødet have behov for, at formålet med et perspektivskifte tydeliggøres for dem, eller kan metoden anvendes mere uformelt?

Under mødet er det væsentligt at forholde sig til følgende:

- At informere om formålet, hvis redskabet anvendes som en øvelse.
- At stille spørgsmål til de kendte voksne med afsæt i redskabet.
- At bringe et eventuelt symbol på barnet eller den unge i spil på mødet.
- At notere udsagn ned og samle op ved afslutning af mødet.

Efter mødet er det væsentligt at forholde sig til følgende:

- At beskrive sin tolkning af de forskellige udsagn. Her er det væsentligt at være bevidst om, at når andre forsøger at sætte sig i barnets eller den unges sted og udtrykke barnets eller den unges perspektiv, så er det udtryk for ét bud på én opfattelse af virkeligheden. Det er ikke givet, at det er i overensstemmelse med barnets eller den unges reelle perspektiv.
- At overveje, om der er behov for at supplere den indhentede viden gennem andre metoder.
- At beskrive, hvordan barnets eller den unges perspektiv vil blive anvendt videre frem.
- At følge op med barnet, den unge og/eller familien.

ERFARINGER EFTER AFPRØVNING AF REDSKABET

Der er erfaringer med, at metoden kan bidrage til, at der skabes en øget bevidsthed og nye refleksioner omkring barnets eller den unges perspektiv. Metoden bliver især taget godt imod, hvis mødelederen er fortrolig med redskabet, tager rollen på sig og selv skifter til barnets eller den unges perspektiv undervejs, fx: "Hvis jeg var Christian, så..."

REDSKABET ER UDVIKLET AF

Redskabet er udviklet af Social- og Boligstyrelsen i regi af Videnscenter om børneinddragelse og udsatte børns liv med inspiration fra: Ljungmann, Iben (2018): En enkel bevægelse med stor effekt – perspektivskifte som metode. Systemisk Narrativt Forum, nr. 4. Redskabet er efterfølgende afprøvet og kvalificeret i et samarbejde med følgende ni nordjyske kommuner: Thisted Kommune, Morsø Kommune, Mariagerfjord Kommune, Jammerbugt Kommune, Frederikshavn Kommune, Brønderslev Kommune, Hjørring Kommune, Vesthimmerlands Kommune og Rebild Kommune.